

Cautera aban ká aban AMƏ IBƏRU Məncəu

Cauterəa aban ká a ban Amə Ibəru ka à gıləi aban ká aban amə kpata Kərəsti, nggeamurəmi ka amə Yahudi, mana à kum bəmuria aba ká-məbane mala vwaki buia arə pəbamuru malea ka. Ceì kania səm ama, Yesu mana Muna mala 'Bakuli na ka, kàni okiru məbafoe aban 'Bakuli Tárrú a njar mala nutanni; sə yi ka kúti apəris, andə amə'bangnəa, andə aməturonjar mala 'Bakuli kat nə gulo. Dobuno-pəris male ka málá male pà kəm dāng. Agir-nkila andə aboro mənana à pākia a nza mala Kùrcəu Mə'e ka, ayiləmi gir na, mala ləmdə lú mala Yesu, mana nda njar məbafoe mala amsəban mənana 'Bakuli angja dəmba kənina, twal a share banza ka. Yiu mala Yesu ka nda yinə Bəsa Kùrcəu mənana boaro kutibani ka. Nə pəbamuru aban Yesu ka, bwa nə kum àwá a bu caubikea, andə bangciu, andə lú. À kwarkir aməkwadfi bəà dumnə məsəcau aba pəbamuru malea kàngkàng. Bəà soa məsəia arə Yesu, sə bəà shakminəia arə atanni andə apatanni mənana à nə yipià wia ka.

Agir mənana a bāləi ka

'Bakuli ləmdə rəi nəban Kərəsti 1:1--3:19

Gulo kutibani mala Kərəsti amur aməturonjar 1:4--2:18

Gulo kutibani mala Kərəsti amur Musa andə Jesəwa 3:1--4:13

Gulo kutibani mala dobuno-pəris mala

Kərəsti4:14--7:28
 Gulo kutibanì mala kùrcəu mala Kərəsti8:1--9:22
 Gulo kutibanì mala pa gir'nkila mala
 Kərəsti9:23--10:39
 Do nggeamurəmi mala paɓamuru aban
 'Bakuli11:1--12:29
 Pwasəbum 'Bakuli13:1-19
 Hiwi ace gircau13:20-21
 Masələata acəu13:22-25

*Bakuli nacəu nə mburkun
 amə'bangnəa male*

¹ A pwarian ngga, Bakuli nacəu nə aká səm kusə pas arə anjargula dāngdāng, nə mburkun amə'bangnəa male.

² Sə a masələata nza man ngga, yi nacəu nə səm, nə mburkun Muni, mənana twali bə yi duk məlibala na amur girbunda kat, sə nə yi sə pusə kuli andə nzali ka.

³ Yi Muna mala 'Bakuli ka, nda təlaban mala boarɓwa mala 'Bakuli, andə purban male yi 'Bakuli. Nə cau male mə'rəcandəe sə bwal agirbunda kat a banɓwáná.

Anzəm mana yi langnəna acaubikea ma'səm ngga, pələa do a kùli a bù-məli mala 'Bakuli mənana Karban kat ka.

⁴ Anggo sə Muna mala 'Bakuli ka yi kum gulo kùti aməturɔnar, kəla mənana lulləu mana Tárrí pe wi ka, kùti malea ka.

Gulo mala Yesu amur aməturɔnar

⁵ Yana ɗe atà aməturɔnar mala 'Bakuli, mənana 'Bakuli ne wi àkə pwari ama,
 <<A nda Munem, yalung ngga,

ən duməna Tárró>> ka?*

Ko báng gbal amur bəkə məturonjar ama,

<<Mə nə duk Tárri,

sə yì ka, nə duk Munem>> ngga†?

⁶ Dəm ngga, mənana Bakuli yinə Muna-dəmba

male a banza ka, na ama,

<<Aməturonjar mala Bakuli kat ka,

bəà peri a baní.>>‡

⁷ Aba cau male amur aməturonjar ka, Bakuli bang ama,

<<Kə tsək aməturonjar male bəà pələ gung,

sə amətúró male ka, lasə bəsa.>>§

⁸ Səama amur Muni ka, bang ama,

<<Domurəm mo, we Bakuli ka,

masələate pà kàm đang,

sə gara-murəm mala domurəm mò ka,

nda do amur məsəcau.

⁹ We ka, a earce bealboarna,

sə a binəce bealbikea;

ace mani ka, Bakuli, yì Bakuli mo,

loasəo cio amur abio

yì mənana yí đārəo nə

mùrú mala bumpwasəa ka.>>*

¹⁰ Nyar dəm na ama,

<<We Mətalabangŋo, a tite ka,

a nda a kwakita banza,

sə a pak kùli nə abuo ka.

¹¹ Yia ka, tea nə twalo,

sə We ka, a nda àkə banì,

a pà nə gəshi đang;

* **1:5 1:5** Balli gbal aba: Ang 2:7. † **1:5 1:5** Balli gbal aba: 2Sam

7:14; 1. ‡ **1:6 1:6** Balli gbal aba: Nggur 32:43. § **1:7 1:7** Balli

gbal aba: Ang 104:4. * **1:9 1:9** Balli gbal aba: Ang 45:6-7.

yia ka, à nè tsəuri
kəla eakəna lagir.

12 We ka, a nə kàrria kəla kàr lagir;
à nè nggádiä kəla nggubyaü.

Sə mo ka, a pà nə nggadi dāng,
apələa mo pà nə mal dāng.>>†

13 Ata aməturenjar ka, yana Bakuli ne wi àkè pwari
ama,

<<Do a buam-məli, she bə ən nyesəna
abio aməbura à pələna

buno-tsək kusəu a bakusəo ka?>>‡

14 Nggearə aməturenjar kat ka, abangŋo na
mənana à pàkkiyi túró, à kə túriá bəà kə denyinə
abwana mənana à nè kum amsəban ngga re?

2

*Nunkiru ace tsəkiru arə amsəban
mənana Bakuli yina səm ngga*

1 Ace mani ka, səm nə tsəkir səm pepè arə cau
mənana səm ok ka, ace mənana bə səm ngga
kyanggi wi dāng.

2 Bə cau mənana aməturenjar ne ka, kum came
kàngkàng, sə koya yàl nzongcau andə mgbicau ka,
à kum tangnakusəu mənana karə a rəia ka,

3 lang sə səm nə àwá, yi mənana bə səm bürəce
mənia yì amsəban mägule ka? Mətalabangŋo bang
ce a nggea dəmbe, sə abwana mənana à oe nə kiria
ka, à na səm ama, kə nda anggo.

4 Bakuli gbal ka, pu nzəm cau malea nə agir-
ləmdəa, andə agir-gyambəliban, andə agir-ndələki

† 1:12 1:12 Balli gbal aba: Ang 102:25-27. ‡ 1:13 1:13 Balli gbal
aba: Ang 110:1.

ɖàngɖáng, andə aboro mala Bangɲo Məfele
mənana gakkia kəla mana bumi kani wi ka.

Yesu nda tər amsəban

⁵ Banza mənə kə yiu səm nakiyice ka, Bakuli nyî
a bəbù aməturonjar ɖang.

⁶ Maləmce bang a bə ban ama:

<<Yana nda bɔwaməpəndəe

mənana, We Bakuli,

a kə ɖenyi nəi ka,

ko muna bɔwapəndəe

mənana a kə tsəkiri ka?

⁷ A cî gatti aməturonjar

bəti;*

a pəti muri nə

boarɔwa andə gulo,

⁸ a cî do amur koya gir

a pē ka.>>†

Aba tsəa mənana Bakuli tsək bɔwapəndəe bə do
amur agir kat ka, ləmdə ama kəgír pà kàm mənana
pà a bəte raka ɖang. Sə ado mənə ka, səm malaká
sən ko man kat abata rəcandəe mala bɔwapəndəe
ɖang.

⁹ Gir mənana səm səni ka nda Yesu mənana à tsəi
gatti aməturonjar bəti, ace mənana nə bɔwamuru
mala Bakuli ka, bə wú ace koyan ngga. Sə adyan
ngga, səm səni ka à pətini múrí nə boarɔwa andə
gulo, acemənana nu tanni wu ace abwana ka.

¹⁰ Bakuli ka nda mənana pusə agir kat ka. Sə
agir kat ka àkə ce boarɔwa male sə à pa. Yi səni ka
nda a njari bə yinə amuna male mənana à nda pas

* **2:7 2:7a** *cî gatti aməturonjar bəti* ko <<a cî gatti aməturonjar
zuku.>> † **2:8 2:8** Balli gbal aba: Ang 8:4-6.

ka, bəà kum kāmbe aba boarbwa male. Pələa tsək Yesu, yì bʷaməgule malea, bə kum lùmsəo abalə agir kat kəla mənana Bakuli earkiyice ka nə njar mala nu tanni, ace mənana bə duk bwa mənana kārəna nə yinəia aba amsəban malea ka.‡

¹¹ Sə ado ka, Yesu andə abwana mənana kə tarĩa bəà duk amala Bakuli ka, Tárrià mwashat. Nda gir mənana tsəa sə kəsəkya pakki Yesu arə tunəia ama, amə'eambi raka.

¹² Yi ka, ne Bakuli ama,
 <<Mə nə hamnə lùlləð
 aban amə'eambəam;
 mə nə bʷangsəo
 abalə abwana mō
 mənana à ram ngga.>>§

¹³ Na dəm ama,
 <<Mə nə gūli arəi.>>*
 Sə nyare na dəm ama,
 <<Mə ndya sənə amuna
 mənana Bakuli pam
 ngga.>>†

¹⁴ Sə acemənana amuna mala Bakuli ka, à pea nə nkila andə nyama ka, Yesu gbal ka duk nkila andə nyama, do kəla yia abwapəndəa. Nə lú male sə gandə kidiki rəcandəa mala məbealbikea mənana bwal rəcandəa mala lú ka.

¹⁵ Anggo sə panzə abwana mənana à do malea kat ka, à nda ka aguro abata bangciu mala lú ka.

‡ **2:10 2:10** Balli gbal aba: Sən 4:11. § **2:12 2:12** Balli gbal aba: Ang 22:22. * **2:13 2:13** Balli gbal aba: Isha 8:17. † **2:13 2:13** Balli gbal aba: Isha 8:18.

¹⁶ Aḃa məsəcau ka, aməturonjar na Yesu falənəia nə bwalia wia kam ngga ɗang. Yiu male ka, nda ace bwalia aməkau mala Ibərayim.

¹⁷ Ace mani ka, duməni wi ama she nə nyesə ɓamúri kəla amə'eambi a koya njargula, ace mənana ɓə duk Pəris Məgule mənana ndanə məsəswatər aban aɓwana, à nə earnəi aḃa túró male aban ʔakuli ka. Anggo ka sé nə pa gir'nkila ace twalban acaubikea mala aɓwana mala ʔakuli.

¹⁸ Sə acemənana yì nə nggearəi ka, kutina aḃa tanni andə kārəkiban ngga, nə gandə bwali aɓwana mənana à kutio aḃa kārəkiban ngga, kàm.

3

Yesu ka kúti Musa

¹ Ace mani ka, wun amə'eamrəarəu mənana ʔakuli taria ɓəà duk amale, sə à kum tunəban mə'mwashati atà aɓwana male ace ká kùli ka, ɓə səm nyesə ɗenyicau ma'səm aban Yesu. Yì nda ɓwa mənana ʔakuli tasəi ɓə yì duk Pəris Məgule mala paɓamuru mənana səm banghəna ama nda səm kpakiyi atə ka.

² Yì ka, ndanə məsəcau aban ʔakuli mana twali, kəla mənana Musa ka, ndanə məsəcau aḃa túró male aban aɓwana mala ʔakuli kat ka.

³ Səama Yesu ka, ndanə gulo mana kúti mala Musa ka, kəla mana ɓwa mənana ɓak ɓala ka, gulo kúti nggearə ɓah ka.

⁴ Acemənana koya ɓala ka, ɓwa nə ɓə, sə ʔakuli ka, nda ɓak koya gir kat ka.

⁵ Musa, kəla guro abalə abwana mala Bakuli kat ka, dum nə məsəcau, sə bangcau amur agir mənana Bakuli nə yia nea a dəmba ka.

⁶ Sə Kərəsti, kəla muna ka, dum nə məsəcau amur abwana mala Bakuli. Sə səm ngga, səm nda ka aməno yì abwana mala Bakuli, bə səm bwal kàngkàng arə pabamuru andə tsəkbaləu ma'səm mənana səm nggə jali nəi ka.

Nunkiru arə dwanyi pabamuru

⁷ Ace mani ka, kəla mənana Bangŋo Məfele kə na aṃa:

<<Bə yalung, sə wu
ongŋəna gi ka,

⁸ wu kəa nə aṃa
wun nə tər babum wun,
kəla mənana aká wun pà
a pwari mgbicau,
a bàkú mənə à kārəkiam
a njenja ka dāng.

⁹ A ban mənə ka,
aká wun kārəkiam,
à mwamngi munyi mem,
kat andə sənə mana
à sən agir-ndali
mana ən pea aba
pələa lumi-ine ka.

¹⁰ Nda gir mənana tsəa
sə bumam lúllô arə
aməno yì abwana ka,
sə ən bang nəma,
<Babum amənia yì
abwana ka,
pà arəàm dāng,

sə à earce kpata
nggurcau mem dang.>

11 Nda sə ən kángìr
aba bumlulla mem ama,
<À pà nè kutio aba
usələo mem dang.> >>*

12 Wun amə'eamrəarəu, wu tsəkir wun, bəà kəa
kum kəbwa abalə wun mənana ndanə babum
mala bealbikea andə dʷanyi earnə cau mana nè
tsəi nè bwakibui arə kpata Bakuli məyiləmuì ka
dang.

13 Duməna ama wun nè nggə bak babum arə
wun a koya pwari mənana à nè tunəi ama
<<Yalung>> ngga, ace mənana bə caubikea bə kəa
swarki kə bwa atə wun, bə dum nè murcandəa
arə Bakuli dang.

14 Bə səm bwal kàngkàng arə gūliarəu ma'səm
mana səm tinate nəi sə kya bik masələate ka, gír
mənana kat mala Kərəsti na ka, səm nè kumi atə.

15 Kəla mənana Maləmcə na ka:
<<Yalung, bə wu onghəna

gi ka,
wu kəa tər babum wun
kəla mənana aká wun pa
a pwari mgbicau ka
dang.>>†

16 Sə à yana mənana də à ok gi, sə à mgbicau ka?
Kə abwana mənana Musa pusəia aba Masar ka, à
nda re?

17 Sə arə ayan sə bum Bakuli lúllô, pələa lumi-
ine? Pa arə abwana mənana à pak caubikea, yia

* **3:11 3:11** Balli gbal aba: Ang 95:7-11. † **3:15 3:15** Balli gbal aba:
Ang 95:7,8.

mənana aluia sukkio aba pədanban a njenza ka re?

¹⁸ Sə nə ayan sə Bakuli kána, ama à pà nè kutio aba usələo male raka? Kə amə mgbikiru mənə na re?

¹⁹ Nda səm yì səni ka, à kum kutio dāng, ace kə dɔwanyi pabamuru malea.

4

Usələo ace abwana mala Bakuli

¹ Sə acemənana pācau mala kutio aba usələo mala Bakuli nda kam più ka, bə səm parkir səm, bə kəa do ama à nè kum kəbwa atà wun mənana nè dɔwanyi kutio ka dāng.

² Səm onghəna Cau Amsəban mana à hamnəi, kəla mənana yia à oè ka. Sə cau mənana à ok ka, ko pusəia a gung dāng, acemənana à dapì andə pabamuru dāng.*

³ Sə səm mənana səm pà bamur səm ngga, səm nda səm nè kutio aba usələo mənə ka. Sə malea yì abwana mənana à pà bamuria raka, Bakuli na ama,

<<Pələa ən kána
aba bumlulla mem,

<À pà nè kutio aba
usələo mem dāng.> >>†

Bang mənəia ka, kat andə amani ama maləna atúró male didɔyal a shareta banza ka.

⁴ À giləa a bəkə ban aba Maləmce amur tongno-nong-baria nongɔ ama:

* **4:2 4:2** acemənana à dapì andə pabamuru dāng: Ko <<acemənana à kpapi bamuria aba pabamuru mala abwana mənana à okiru ka dāng.>> † **4:3 4:3** Balli gbal aba: Ang 95:11.

<<À tongno-nong-baria
nongŋo ka,

Bakuli usələo arə
atúró male kat.>>‡

⁵ Amur kə cau mənía ka, Maləmce nyare bang
ama,

<<À pà nè kutio aba
usələo mem dāng.>>§

⁶ Njar nakam più mənana abea bwana nè kum
kutio aba mənó yì usələo ka, sə abwana mənana à
ok Cau Amsəban mənana à hamnəi a nggea dəmbe
ka, à kuti dāng ace mgbikiru malea.

⁷ Ace mani ka, Bakuli nyare tsək bekə pwari
mala kutio aba usələo male, sə mənó yì pwari ka,
nda tunəi ama <<Yalung ngga.>> Bakuli na mənía
yì cau ka, nə kun Dauda dídyal ama,

<<Bə yalung sə wu ok gi ka,
wu kəa na ama wun nè
tər babum wun dāng.>>*

⁸ Bəà bang ama Jesəwa panía wia mənía yì usələo
ka, Bakuli pa nè nyare nè na ce bekə pwari usələo
dəm mənana nè yiu ka dāng.

⁹ Ace mani ka, usələo nda kam più ace abwana
mala Bakuli, kəla usələo mala Bakuli a tongno-
nong-baria nongŋo.

¹⁰ Acemənana bwa mənana kat kutina aba usələo
mala Bakuli ka, usələni atúró male, kəla mana
Bakuli ka, usələo arə amale yì atúró ka.

¹¹ Ace mani ka, bə səm bariki, bə səm kutio a mənó
yì usələo ka. Sə bə səm mgbikî Bakuli kiru, kəla

‡ 4:4 4:4 Balli gbal aba: Tite 2:2. § 4:5 4:5 Balli gbal aba: Ang
95:11. * 4:7 4:7 Balli gbal aba: Ang 95:7-8.

mənana amə Isərayila pək ka, pə səm nə kútì kam d̄ang.

¹² Cau mala Bakuli ka, ndanə yiləmu, sə ndanə rəcandəa. Cyauwe kútì koya ulang ya nggeabyau mənana kúni bari ka. Kə soaban, kə kutia ban gakyə mala banḡe bwa andə yiləmi. Kə kutio aban kpakəri mala mú andə girbamu. Kə pusəta mana nda məboarne andə məbane arə denyicau andə kani mala babum bwa.

¹³ Kəgír pə kàm atà agir mənana à pusəia, mənana nə səmbərəi Bakuli ka d̄ang. Koya gír ka, nda gbərangtang sə nong kwas a badəmbi. Sə yì nda kə bwa mənana səm nə nggá bəlki atúró ma'səm a badəmbi ka.

Yesu nda nggea Pəris Məgule

¹⁴ Sə acemənana səm ndanə nggea Pəris Məgule mənana warina a kùli, yì Yesu Muna mala Bakuli ka, bə səm bwal pabamuru ma'səm kàngkàng, kəla mənana səm ne nə kun səm ngga.

¹⁵ Mənia yì Pəris Məgule səm ndanəi ka, sələna nə arəwukia ma'səm, acemənana yì nə nggearəi ka, kutina abalə àkə mənia yì akārəkiban mənana à kə kum səm ngga, a koya njar, kat andə amani ka, ko pak caubikea d̄ang.

¹⁶ Ace mani ka, bə səm sunḡo, nə məsəkang-kanḡa, aban buno-murəm mala Bakuli məbwamuru. Abanì sə səm nə kum sən-məsəwatər, andə bwamuru mənana nə bwala səm nggam, a pwari mənana kat səm nda aba təle ka.

5

¹ Koya Pəris Məgule ka, Bakuli na twali abalə abwana, sə tsəi bə came acea a badəmbi, bə pə agir-nkila andə aboro ace acaubikea malea ka.

² Sə yì ka, nè gandə bwali amə'dwanyì sələe andə abwana à bwarki ka, bukbuk, acemənanə yì nə nggearəi ka, ndanə rəwukya.

³ Nda gir mənana tsəa sə yì ka, she nə pa gir'nkila ace amale yì acaubikea, sə ace acaubikea mala abwana mälə Bakuli ka.

⁴ Kə bwa pà nə gandə pe bamúri mənəia yì gulo mala Pəris Məgule ka dāng, she bə Bakuli nə tunəi, kəla mənana tunə Haruna ka.

⁵ Anggo gbal, Kərəsti pə bamúri gulo mala duk Pəris Məgule dāng. Bakuli nə pə wi mənə yì gulo ka sə ne wi ama,
<<A nda Munem!

Yalung ngga,

ən duməna Tárró.>>*

⁶ Abe ban ngga, banggi wi dəm ama,

<<A nda Pəris mənə dobuno
male pà nə mal raka,

kəla mala Melkizedek.>>†

⁷ Arə abákú mənana Yesu nda akani a banza ka, pakki ahiwi andə azəmba, loasə gi bua kərkər nə mərəm, aban ká a ban bwa mənana nə gandə amsəi a bu lú ka. Bakuli pələa ok ahiwi male, ace pagulo male a ban Bakuli.

⁸ Ko kat andə amani ama Yesu ka, Muna mala Bakuli na ka, kani okiru aba tanni mənana yì kutio abaləia ka.

* 5:5 5:5 Balli gbal aba: Ang 2:7. † 5:6 5:6 Balli gbal aba: Ang 110:4.

⁹ Lang yi kum lùmsəo nə bu mənəo yì njar mala tanni ka, yi duk tər amsəban mənana málá male pà kàm raka, ace abwana mənana à kə kwadī cau male ka.

¹⁰ Sə Bakuli tunəi, tərì bə duk Pəris Məgule, kəla mala Melkizedek ka.

Nunkiru arə kyanggi pabamuru

¹¹ Səm ndanə acau pas mənana səm nə ne amur mənəia ka, sə bəlki baləia nda kwan ngga, acemənana cau kə kaurə kpaka wun dāng.

¹² Wu sauwuna aba kpata Yesu, bə́ ado ka, boaro wu duməna aməkani abea bəwana gír. Sə ndo wu ndarə kundəarə bəbwa bə kə kania wun amunacau məkəke aba cau mala Bakuli. Wu nda kəla abangna-muna; mür'kiura na wu earikiyi ce ka, wu gandə li gírlina məcandəe dāng.

¹³ Bwa mənana ueo amur nu kiura ka, bangna-muna na, pənə bəkə sələe amur cau mala gír mənana nda a njari andə mənana pà a njari raka dāng.

¹⁴ Gírlina məcandəe ka, nda ace abwana mənana à gulna ka, amənana aba pə ka à kə gandə gakkita məboarne andə məbike ka.

6

¹ Ace mani ka, bə səm dəki akanigír mala tita eauləki acau amur Kərəsti. Bə səm tūr a dəmba, bə səm lùmsəo aba bwaltagír. Bə səm ngga nyar dəm aban kwakita kusəbǎ amur pwanzali, vwakibu arə atúró mənana à nə kánəban a lú, andə pabamuru a ban Bakuli ka dāng.

² Sə bə səm ngga camarə bəsələki kanigir amur batisəma, andə tsəkbu amur abwana, andə lo mala alú, sə amur kasə bashi mənana málá male pà kàm raka dāng.

³ Boaro səm nə tūr a damba! Sə mənía ka nda gir mənana səm nə pa, bə Bakuli ear ka.

⁴ Abwana mənana à purî bá pabamuru malea arə Kərəsti ka, à pà nə gandə nyesəia dəm bəà pwanzali dāng. Lang sə mani ka nə pa anzəm mana à kuməna tálaban a babumia, à onghəna boro mana yiu nə kuli, mana Bakuli kə pea abwana male, sə à kuməna kāmbe malea mala Bangjo Məfele, sə à nyare à yì pələ nə nzəmia ka?

⁵ Dəm ngga anzəm mana à onghəna boro mala cau mala Bakuli andə arəcandəa mala nza mənana kə yiu ka,

⁶ sə bəà yì nyare à purî njar mala pabamuru malea aba Kərəsti ka, à nda rə bəsələ gballi Muna mala Bakuli amur nggun-gangndəi nə nggearəia. Nyar dəm ngga à nda rə pe wi kəsəkyā a baməsə bwapəndəa.

⁷ Nzali mənana kə nu mūr-mbulo mana kə nya amurí tūtù, sə kə pusə agir-soro, ace pà girlina mala abwana mənana à kə rì ka, nə kum tsəkbu mala Bakuli amurí.

⁸ Sə nzali mənana kə pusə azwe andə bondo məbike ka, bekə boaro pa arəi dāng. Gbàshìná ban súban, a masələate ka, à nə soaki wi bəsa bəà azwe andə bondo pĩ.

⁹ Wun amə'eamrəarəu mənana ən earkiyi cea ka, ko kat andə amani ama səm bang ana ka, səm ndanə məsəkang-kangja ama, wu ndanə agir

məboarne mənana à kə yiu atārəia andə amsəban ngga.

¹⁰ Bakuli ka mə'dwanyi məsəcau na dāng; bāləi pà nē lórə atúró ma'wun andə earcearəu mənana wu ləmdəí ace,* nə denyi mənana wu denyi nə abwana male, sə wu ndarə lidəmba nəi ka dāng.

¹¹ Səm nggə earce ama koyan atə wun ngga, bə ləmdə ulang mənə yì rəbəla arə túró məboarne ka, bə masələate, ace mənana tsəkbaləu ma'wun ngga, bə kum lumsəo.

¹² Səm earce ama bə wu duk amənkundər dāng. Səm ama, wu sən arə abwana mənana ace pabamuru andə munyi malea ka, à yì kum gír mənana Bakuli bangce nə pà ka.

Lumsəo mala gír mana

Bakuli bangce nə pək ka

¹³ Bakuli nə pəcau male a ban Ibərayim ngga, kán nə bəmúri, acemənana kəbwa pà kəm gulo kúti, mənana nə kán nəi ka dāng.

¹⁴ Kán ama, <<Bafo, mə nə tsəko bu, sə mə nə tsək amə'keò bəà lakkì pas.>>†

¹⁵ Sə acemənana Ibərayim pak munyi, kúndə ka, yì kum gír mənana Bakuli ne wi ama nə pe wi ka.

¹⁶ Abwana kə kán nə abwana mənana à kutia nə gulo ka, sə kángir ka, nda ləmdə ama gír ka məsəcau na, sə nda mənana nə tamsə koya makgír ka.

¹⁷ Bakuli pa cau nə kána, acemənana kə earce ama abwana mənana à nə kum gír mənana pəcau

* **6:10 6:10** ace ko <<ace lùlləi.>> † **6:14 6:14** Balli gbal aba: Tite 22:17.

ace ka, bəà dum nə səlæe ama, yì ka, pà nə nggadfi
 dənyicau male arə kàne male dāng.

¹⁸ Bakuli pana pàcau andə kángir male yia kəm.
 Amənia yì agir bari ka, à kə gandə nggadfi dāng,
 acemənana Bakuli ka, pà nə gandə na nyir dāng.
 Ace mani ka, səm mana səm banghəna aban
 ká alta àwá a baní ka, səm kuməna bakbabum
 mægule ace bwal kàngkàng arə tsəkbaləu mənana
 à tsəka səmi a dəm səm ngga.

¹⁹ Mənia yì tsəkbaləu səm ndanəi ka, nda
 rəcandəa mənana bwal yiləmi səm kàngkàng,
 dəurəo pa kəm raka. Yì tsəkbaləu ka, nda mənana
 nə ká nə səm anzəm lagir aba Ban Nggea Məfele
 ka.

²⁰ Yesu angħa dəmba warina kəm ace səm.
 Duməna Pəris Mægule mənana dobuno-pəris male
 pà nə mal raka, kəla mala Melkizedek.

7

Melkizedek ka Pəris na

¹ Bwa mənia yì Melkizedek ka, murəm mala
 nggea-là Salem na, sə dəm ngga, yì nda Pəris
 mala Bakuli mana karban kat ka. Anzəm mənana
 Ibərayim linamurəm a lwa amur amurəma,* sə
 nda aban nyare ka, à yì je andəi, pələa tsəki
 Ibərayim bu.

² Ibərayim twal mwashat-aba-lum mala koya
 gır mənana kúmô aban lwa ka, sə pè Melk-
 izedek. Lulləu mənia ama Melkizedek ka, bāləi
 nda <<murəm bealboarna>>; sə dəm ngga, yì nda

* **7:1 7:1** Balli gbal aba: Tite 14:17-18.

<<murəm mala Salem>>, sə murəm Salem ngga bāləi nda <<murəm dorəpwala.>>

³ Yi Melkizedek ka, Maləmce ləmdə koyan nda tárri ko nggè, ko a ya tàu sə pùr kàm ngga dāng. Sə à gilə kəgìr amur bəlbən andə masələata do yiləmu male dāng. Yi ka, nda kəla Muna mala Bakuli, mənana do-pəris male ka masələate pà kàm raka.

⁴ Wu sən ulang gulo mala mənəia yì bwa mənana kà-səm Ibərayim pe wi mwashat-aba-lum mala agir mənana pwan a kun munəo ka.

⁵ Nggurcau mala Musa ka, bang ama, amə kau mala Lawi mənana à ak túró pəris ka, bəà ak kāmbe mwashat-aba-lum mala girkuma, a bu acilia amə Isərayila, yia amə'eambia. Yia apəris ka, à nə ak mənəo ka, kat andə amani ama yia andə acilia amə Isərayila gbal ka, amə kau mala Ibərayim na ka.

⁶ Sə Melkizedek, mənana pà a tàu mala Lawi raka, ak kāmbe mwashat-aba-lum mala girkuma a bu Ibərayim. Sə pələa tsəki Ibərayim bu, yì bwa mənana Bakuli ak dəmba pà acau male a baní ka.

⁷ Makgir pà kàm arəi dāng ama bwa mənana nə gulo ka, nda nə tsəki bwa məkyauwe bu ka.

⁸ Apəris mənana a tàu mala Lawi, mənana à akiyi kāmbe mwashat-aba-lum mala girkuma ka, abwapəndəa na mənana à kə wu ka; sə mala Melkizedek mənana ak kāmbe mwashat-aba-lum mala girkuma a bu Ibərayim ngga, à banghəna ama yì ka, ndakam nə yiləmu.

⁹ Səm nə gandə bang ama Lawi mənana akiyi kāmbe mwashat-aba-lum mala girkuma a bu abwana ka, pà kāmbe mwashat-aba-lum mala

girkuma aban Melkizedek nə bu Ibərayim.

¹⁰ Ko kat andə amani ama, anggo ka, à malaká bəli yì Lawi raka, nggearə tàu mənana Lawi yì pur kàm ngga, nda aba nkila mala Ibərayim, a bàki mənə Melkizedek akiyi kə kāmbe mwashat-aba-lum mala girkuma a bu Ibərayim ngga.

Yesu ka, nda kəla Melkizedek

¹¹ Bakuli ka pani amə Isərayila Nggurcau ama buno-pəris ka nə pur a tàu mala Lawi. Sə atúró-pəris mala mənə yì tàu mala Lawi ka, yinə abwana, à kum lùmsəo kəla mənana Bakuli earkiyi ce ka dāng. Nda gir mənana tsəa sə Bakuli loasə bə pəris, mənana do-pəris male ka nda kəla mala Melkizedek, sə pà kəla mala apəris mana à pùr a tàu mala Lawi andə Haruna ka dāng.

¹² Sə bəà nggadì buno-pəris ka, duməna púp gbal ama à nə nggadì nggurcau nì.

¹³ Yì pəris mənana à nakiyi mənə yì acau amurí ka, pur a bə tàu dāng, mənana kəbwa pà kàm a mənə yì tàu male mana kutio a ban pak túró mala pəris amur gyangṇan àkə pwari ka dāng.

¹⁴ Puro mala Mətala səm a tàu mala Yahuda ka, gbara arə kəgìr dāng. Sə Musa ka, kə cau pur a kúni ama tàu mala Yahuda ka, apəris nə pur kàm dāng.

¹⁵ Gìr mənana yì pusə ceì kàm bwāng ngga nda yiu mala bə bəsa pəris, mənana nda kəla Melkizedek ka.

¹⁶ Yesu ka duk pəris, sə pà acəmənana yì ka, lùmsə kun gir mənana nggurcau mala Bakuli earkiyi ce amur bəlbə a tàu mala Lawi ka dāng.

Yi duk pəris nə rəcandəa mala yiləmu mənana à pà nè gandə kidiki raka.

¹⁷ Maləmce bang amurí ama:

<<We ka, a nda pəris
masələate pà kàm dāng,
aba njar mə'mwashati kəla
mənana Melkizedek ka
pəris na ka.>>†

¹⁸ Nzongcau mala buno-pəris mə'e ka, à nyesəni a giriban, acemənana pà nə rəcandəa dāng, sə gandə pak gir mənana boaro bə pak ka dāng.

¹⁹ Nggurcau mənana Bakuli pá, nə bu Musa ka, gandə tsək kəgír bə lumsəo kəla mənana Bakuli earkiyice ka dāng. Sə adyan ngga, à yina nə bəsa tsəkbaləu mənana boaribanì, nə nun səm aban Bakuli tù ka.

²⁰ Buno-pəris mala Kərəsti ka, Bakuli kwaki te nə kángír! Sə buno-pəris mala acili abwana a tâu mala Haruna ka, kána pa arəi dāng.

²¹ Sə mala Yesu ka, duk pəris nə kángír mənana Bakuli kána aba cau male mənana ne wí ama:

<<Mətalabangno kánəna,
sə pà nè nyar nə te
dəm dāng ama,

<A nda pəris mana do mô
kəla pəris pà nè mal raka.> >>‡

²² Ace mənía yì kána ka, Yesu duməna bwa mənana nə cam a kusə mənía yì bəsa kùrcəu, mənana boari mə'e ka, ace mana bə yì lumsəo.

† 7:17 7:17 Balli gbal aba: Ang 110:4. ‡ 7:21 7:21 Balli gbal aba: Ang 110:4.

²³ Apəris mənana abata mənə yì buno-pəris mə'e ka, à yì duk pas, acemənana koyan ateà ka, lú tamsəi arə lidəmba nə túró mala pəris.

²⁴ Sə acemənana Yesu ka, lú gandə tamsəe raka, dobuno-pəris male ka, masələate pà kàm dāng.

²⁵ Ace mani ka, nə gandə amsə abwana mənana à yiu a ban 'Bakuli nə baní ka, a koya pwari, acemənana ko aya pwari ka ndakam nə yiləmu ace zəmba acea.

²⁶ Ulang mənəia yì Pəris Məgule, yì Yesu ka, nda səm earkiyice ka. Acemənana yì ka, bwa məfele na, panə cau arəi dāng, kə pak caubikea dāng, sə yì ka, 'Bakuli tarrì tsəi dāng nə amə'caubikea. Adyan ngga, 'Bakuli panì wì gulo amur agir kat a kùli.

²⁷ Yì ka, pà kəla acili apəris məgule mənana à camarə pāki agir-nkila pwari-pwari ace acaubikea malea atà dəmba, sə mala acili abwana ka dāng. Yì ka, pà gir'nkila kusə mwashat bərbər ace acaubikea malea, yì mənana yì pa bamúri ka.

²⁸ Nggurcau mala Musa kə twal abwapəndəa aba gatti malea, bəà duk apəris məgule. Səama anzəm mənana à pana Nggurcau mala Musa ka, 'Bakuli yì twal Muni nə kána bə yì duk Pəris Məgule, mənana lùmsənà abalə agir mana kat 'Bakuli earkiyi ce bə duk ka, málá male pà kàm dāng.

8

Pəris Məgule mala bəsa kùrcəu

¹ Mūgula cau mənana səm nakiyi ka, nda mənana ama, səm ndanə mənə yì Pəris Məgule

mənana nda aban do a bû-məli mala bunə-murəm mala Bakuli mənana karban kat ka, a kuli.

² Akanó sə kə pak túró male mala Pəris Məgule, aba Ban Nggea Məfele, yì Taragula məbafoe mənana Mətalabangŋo nə bə, bwapəndəa na raka.

³ Sə acemənana koya Pəris Məgule ka, à twali ace mənana bə kə pà agir-nkila andə aboro aban Bakuli ka, anggo gbal sə mənə yì Pəris Məgule ma'səm ngga, duməna ama she nə pang nə be gír a bui, mana nə pà ka.

⁴ Bəà bang ama nda kani a banza ka, bó pà nə duk pəris dāng, acemənana apəris nda kam mənana à kə pāki aboro mana Nggurcau kanì ka.

⁵ Ban məfele mənana apəris kə pak túró-pəris kām ngga, kànikìgír na arə məbafoe, sə yiləmi məbafoe mənana akanó a kuli ka nda. Mənə ka nda gír mənana tsəa sə lang Musa nə loasə Taragula ka, Bakuli nunkiri ama: <<Sələ fa ama koya gír ka a pangŋəni kəla mənana ən ləmdəò amur nkono ka.>>*

⁶ Sə túró-pəris mənana à pè Yesu ka, kərmúr túró-pəris mə'e nə boaro. Kəla mənə gbal ka, bəsa kùrcəu mənana Yesu yiunəi nəban Bakuli aban abwana male ka, kùtì mə'e. Nda acemənana yì bəsa kùrcəu ka, à kwákítè amur apacəu ace agir mənana à boari mālə kùrcəu mə'e ka.

⁷ Bəà bang ama kùrcəu mədəmbe ka, kə məbane pà kām arəi raka, bó à pà nə na ce nggade nə barià dāng.

⁸ Sə Mətalabangŋo Bakuli ka, kum amə Isərayila nə məbane mala dʷanyi kpata nggurcau

* **8:5 8:5** Balli gbal aba: Pur 25:40.

mədəmbe, sə na ama:

<<Ən bangnəna,

apwari nda à kə yiu ka,

mənana mə nə kùr cau

məbəshe nə amə Isərayila,

sə nə bala mala Yahuda.

⁹ Pà nə pǎ kəla kùrcau

mənana ən pē sənə

akeâ ka dāng.

Məno yì kùrcau ka

ən pē a pwari mənana

ən bwalia a garabuià,

sə ən pusəia aba

nzali Masar ka.

Səa ma à cam nə məsəcau

amur kùrcau mənana

ən pang nəia ka dāng,

nda sə ən pələia wia

nzəmam ngga.>>

Mətalabangnə nə nakiyi

mənia yì cau ka.

¹⁰ <<Adyan ngga, mənia

nda kùrcau mənana

mə nə pang nə bala

mala Isərayila,

abalə apwari mənana à kə yiu ka.

Mətalabangnə nə nakiyi

mənia yì cau ka.

Mə nə tsək angguracau

mem aba dənyicau malea,

sə mə nə giləia a babumia.

Mə nə duk Bakuli malea,

sə yia ka, à nə duk

abwana mem.

11 Kə bwa pà nə kanî
 bî mə'murkala,
 ko mə'eambi ama,
 <Súrè Mətalabangŋo> dāng,
 acemənana ko
 yana atèa ka nə sùrəàm,
 twalo a ban bʷaməkyauwe
 kya bwal ban bʷaməgule.

12 Sə mə nə twalia wia
 ban abealbikea malea,
 baləam pà nə kasə dəm
 arə acaubikea malea dāng.>>†

13 Tunəo mənana ʔakuli tunə mənía yì kùrcau
 ama <<Məbəshe>> ka, ləmdə ama mədəmbe ka,
 ʔakuli tsəngŋəni pələna mə'e. Sə gír mənana nda rə
 e sə túró male pà kàm dəm raka, tè malanə ndərmi.

9

Peri abata kùrcau mə'e

1 Məno yì kùrcau mədəmbe, mənana nda anre
 ʔakuli andə amə Isərayila ka, ndanə angguracau
 male mala peri, andə ban məfele male gbal kani
 a banza.

2 À loasə Taragula nə abāləi bari. A bāləi
 mədəmbe ka, gír tamsə pitəla na kam andə
 kpamgbang-tsək-agir, sə agbatali bəredi mənana
 à taria ace ʔakuli ka.* Mənía yì bāləi ka, nda
 mənana à tunəki ama Ban Məfele ka. 3 Anzəm
 lagir mənana gau ban ngga, baria bāləi nda kam
 mənana à tunəki ama Ban Nggea Məfele.

† 8:12 8:12 Balli gbal aba: Ir 31:31-34.
 mənana à taria ace ʔakuli ka.

* 9:2 9:2 ko agbatali bəredi

⁴ Aḃa mənía yì bāləi ka, gyangŋan zənariya mala pişə muku-gìr ace loasə yele mə'rəmboarne na kam, sə akwati mənana à tunəi ama Akwati mala Kùrcəu Mə'e ka. Yì akwati ka à tasə bāləi andə nzəmi kat nə zənariya məboarne. Aḃa mənía yì akwati ka, manna[†] nda kam aḃa muna bəng-zənariya, sə gara mala Haruna mənana tò mbui ka.[‡] Aḃa yì akwati dəm ngga akpamgbəlang tali nda kam ḃari mənana 'Bakuli gilə Anzongcau Lum male amúrià ka. ⁵ Amur Akwati ka, à tsək abənzál mala acerup,[§] mənana à nda à ləmdə boarḃwa mala 'Bakuli ka. Acerup mən abuia amur Akwati, à kùmsə múr buno səntər.* Səa ma amənia yì agir ka pə səm nə gandə bəlki ḃaləia mwashat-mwashat ado dəng.

⁶ Bə à tsəngŋənə amənia yì agir kat anggo ka, apəris kə kutio aḃa bāləi mədəmbe mala Taragula pwari-pwari ace pakki atúró malea.

⁷ Sə ḃaria bāləi, yì Ban Nggea Məfele kat ka, kə Pəris Məgule na nəmurəi kutikiyi kam ngga. Sə mənə yì kutio mala Pəris Məgule ka, nda kusə mwashat ḃərbəḃər aḃa pələa mwashat. Dəm ngga, she nə kánə nkila a bui nə nggá pə aban 'Bakuli

[†] **9:4 9:4** *manna*: gírlina mənana 'Bakuli pea amə Isərayila aḃa gya malea a babondo ka. [‡] **9:4 9:4** Balli gbal aḃa: Pur 16:33; 25:10,16; Bal 17:10; Nggur 10:2. [§] **9:5 9:5** *acerup*: Cerup ka lullə abea agiriyəmu na, nə kun Ibəru. À bang cau malea kusə pas aḃalə amaləmce mala Kùrcəu Mə'e. À nda à ləmdə ama ban ngga, 'Bakuli nda kam andə boarḃwa andə fele male. (Balli gbal aḃa Pur 25:18-20). * **9:5 9:5** *buno səntər*: Mənia ka, nda girkun Akwati mala Kùrcəu Mə'e mənana came a kun Buno-murəm mala 'Bakuli a ḃanza ka, sə nda ban mənana pəris kə watsəki nkila kam ace twalban caubikea ka.

ace acaubikea male sə ace acaubikea mala acili abwana, mənana à pak aba dʷanyi səlæ ka.

⁸ Bangno Məfele nda ban pak túró né amənia yì agir ka, ace ləmdəa səm ama njar kutio aba Ban Nggea Məfele ka, à malaká mənni peatu dāng, à pà mənana Taragula mədəmbe nda kam più aban came ka.

⁹ Amənia yì agir kat ka à nda ban ləmdəa səm gir arə nza mənia dyan ngga. Bāləi ka nda mənana ama aboro andə agir-nkila mənana apəris pākiyi ka, à gandə panzə abwana mənana à kə yiu a peri ka, arə múr-haləkyə malea dāng.

¹⁰ Mənia ka nda acemənana yì njar mə'e ka nda àkə ce akunacau mala agir mana nggurcau eari abwana bəa li, ko bəa nu andə amana earia wia raka, andə anətə dāngdāng mala lakkí arəu andə agir. Sə aməno ka angguracau mala pākki agir mənana məsəu kə sənia ka nda, bə pwari mənana Bakuli yì kwakita bəsa njar ka.

Amsəban aba nkila mala Yesu Kərəsti

¹¹ Mənia ka ləmdə ama, Kərəsti yina kəla Pəris Məgule mala agir məboarne mənana à nda kani ado ka. Yì ka, kutina aba Taragula mənə mənana kùti mədəmbe nə gulo andə lumsəo ka; yì Taragula mənana bu bʷapəndəa nə pə raka, sə pà gbal aba banza mənia Bakuli pusəi ka dāng.

¹² Kərəsti kùti aba Ban Nggea Məfele kat kusə mwashat bərbə: Pà né nkila mala ambul-pəndəa andə alo-nda ace pà gír-dārəa sə kùti ka dāng. Nda né nggearə nkila male sə kutio. Sə anggo sə yì né bamúri ka, kumba səm panzəban aba caubikea

andə tangnakusəu male. Panzə səm nə panzəban mənana pə nə mal raka.

¹³ Abata njar mə'e ka, abwana mana à pəndəkina a nê mala Nggurcau mala Musa ka, à kārəa à nê peri a ban Bakuli dāng. Kat andə amani ka bəa watsəkia nə nkila mala ambul-pəndəa, andə mala ajamnda, andə tú mala lo-nda mənana à pisəi kəring ngga, nə lea à nə kum boarnsari a nggūrəu.

¹⁴ Sə gır mənana kútì mənəo kuko ka, nkila mala Kərəsti nə pè. Kərəsti mənana caubikea pa arəi raka, pə bəmúrì kəla gir'nkila a ban Bakuli, aba rəcandəa mala Bangjo mənana tè malkiyi raka. Nkila male nə lak bəbum səm abalə atúró məpəndəke† mənana à nə kánə səm a lú ka. Sə anggo ka, səm nə peri a ban Bakuli məyiləmuì.

¹⁵ Nda gır mənana tsəa sə Kərəsti duk məkutio a nre-rəarəu mala bəsa kùrcəu a nre Bakuli andə abwapəndəa ka. Ado ka kə yinə abwana mana kat à tunəia ka, bəa ak libala mənana tè pə nə mal raka, a bu Bakuli mənana angja dəmba náná ama nə pea wia ka. Mənia ka nə gandə pa acemənana Kərəsti wú ace panzəia abata bashi mala acaubikea mənana à pea abata kùrcəu mə'e ka.

¹⁶ Amur cau mala eare‡ mala bwa ace libala mənana à kə giləi nə giləe ka, kaniama à nə pāngjəná túró nəi ka, she à nə ləmdə ama mətala-bala ka wuna, pa andəa məsəi dāng.

† 9:14 9:14 atúró məpəndəke ko <<akúncəu məbane>> ‡ 9:16 9:16 eare ko <<kùrcəu>>

¹⁷ Acemənanana cau libala ka, à kə pangŋənà túró nēi dāng, bə mətala-bala na kam nəyiləmu ka.

¹⁸ Nda gir mənana tsəa sə ko nggearə kùrcəu mədəmbe ka, à pangŋa túró nēi dāng, she lang à sukkina nkila mala agirkusəu ka.

¹⁹ Anzəm mənana Musa maləna banggi abwana kat koya nzongcau mala nggurcau ka, pələa twal nkila mala alo-nda andə mala ambul-pəndəa, andə mür, sə watsəkia amur maləmce mala nggurcau. Watsəkia gbal amur abwana kat, nə dā'ndíng məbangŋe andə mbú bondo-hisop.

²⁰ Sə na ama, <<Mənia yì nkila ka, nda tsəkiyi kùrcəu mənana Bakuli tsəka wun bə wu kpate ka, aba túró.>>§

²¹ Anggo gbal sə watsəki nkila arə Taragula andə koya gir mənana à kə pangŋa túró nēi ace peri a bāləi ka.

²² Məsəcau ka, nggurcau earce ama bangula agir kat ka, bəa lea nə nə nkila; sə bə sukki nkila pə kəm raka, twalban caubikea pa kəm dāng.

Kərəsti pà bamúri ace twalban caubikea

²³ Amənia yì agir mənana à nda ka ayiləmi agir məbafoe mənana a kùli ka, duməna ama à nə lea nə amənia yì agir-nkila ka. Sə agir məbafoe mənana a kùli ka, duməna púp bəa lea nə gir'nkila mənana kútì gir'nkila mala agirkusəu ka.

²⁴ Pə aba ban məfele mənana bu bwapəndəa nə pə ka sə Kərəsti kútí dāng. Məno ka yiləmi gir

§ 9:20 9:20 Balli gbal aba: Pur 24:8.

məbafoe na. Yì ka, kutio a nggearə kuli, ace ləmdə rəi ado a bədəm Bakuli a kúni səm.

²⁵ Kutio male a kùli ka, pà ace mənana nə nggə bəsələki pà boro mala bəmúri, kəla mənana Pəris Məgule a kani a banza kə kutio aba Ban Nggea Məfele koya pələa, nə nkila mənana nkile na raka dāng.

²⁶ Bə nda anggo ka, bə Kərəsti caməna arə nu tanni tütü, twal a tita banza yi bwal adyan. Səama ado ka, yi pusərəi kusə mwashat bərbər a masələata anza, ace mənana bə twalban caubikea, nə pa mənana pà bəmúri duk gir'nkila ka.

²⁷ Sə kəla mənana à tsəngnənə ama bwa nə wu kusə mwashat, sə anzəm man ngga nə came a bədəm bashi ka,

²⁸ anggo gbal, Kərəsti wu kusə mwashat bərbər ace mənana bə twalban caubikea mala bwapəndəa pas ka. Nə ngga yiu dəm, sə pà ace twalban caubikea dāng, nda ace mənana nə yia amsə abwana mənana à kə kundəi nə rəbəla ka.

10

*Kərəsti pa gir'nkila nə
nggürəi kusə mwashat
ace abwana kat*

¹ Nggurcau ka, nda yiləmi agir məboarne mənana à nə yiu ka; nda məsərə gir məbafoe nə nggearəi dāng. Ace mani ka, nə agir-nkila mənana à kə bəsələki pākia koya pələa ka, Nggurcau pà nə gandə tsək abwana mənana à kə yiu a peri ka, bəa kum lumsəo kəla mənana Bakuli nə earcea bəa lumsə ka dāng.

² Bəà bang ama Nggurcau nè gandəi ka, bə aməno yì agir-nkila ka, à tamsənia, sə aməperi gbal ka à langnənia, kusəia pura; mურიà pà nè haləkia dəm arə caubikea dāng.

³ Səama aməno yì apagir mala agir'nkila ka, à kə kasə baləia arə acaubikea malea koya pələa.

⁴ Acemənana nkila mala ajamnda andə ambul-pəndəa ka, à pà nè gandə twalban caubikea dāng.

⁵ Nda gır mənana tsəa sə Kərəsti, lang yina a banza ka, banggi Bakuli ama:

<<Agir-nkila andə aboro ka,
a earceà dāng,
səama a panam nggūrəu.

⁶ Pəgır nə agirkusəu
mənana à nè pisəi kəring,
andə pāki agir'nkila ace
twalban caubikea ka,
bumo kə pwasə a rəia dāng.

⁷ Pələa ən na nəma,
<Mə ndya ka,
ən yiu ace pak gır
mənana babumo kàni ka,
we Bakuli,
kəla mana à giləa a muram
aba Maləmce ka.> >>*

⁸ Kərəsti na a dəmba ama, <<Agir'nkila andə aboro, andə apagir nə agirkusəu mənana à nè pisəi kəring, andə apagir ace twalban caubikea ka, a earcea dāng sə bumo kə pwasə arəia dāng.>> (Kat andə mani ka, amənia ka Nggurcau nè tsəa ama bəà kə pea.)

* **10:7 10:7** Balli gbal aba: Ang 40:6-8.

⁹ Pələa lidəmbe na ama, <<Mə ndya ka, ən yiu ace pak kàni mo.>> Anggo ka Kərəsti yi tamsə kùrcau mədəmbe ace mənana nè tsək bəria aba túró ka.

¹⁰ Sə aba pə mala mənəo yi kàni mala Bakuli ka, səm duməna amale nə pá mənana Yesu Kərəsti pà boro nə nggūrəi kusə mwashat bərbəər ace koyan ngga.

¹¹ Abata kùrcau mə'e ka, koya pəris ka kə came a badəm gyangŋan aban pak túró male mala peri pwari andə pwari. Kə camarə bəsələki pəgir nə agir-nkila mə'mwashati, agir-nkila mənana à pà nə gandə twalban caubikea raka.

¹² Sə Kərəsti ka, pa bamúri kəla gir'nkila kusə mwashat bərbəər ace acaubikea, pəgir mənana kārəna ace twalban caubikea, málá male pà kàm raka, pələa bün tè do a bün-məli mala Bakuli.

¹³ Twal a pwari mənəo ka, nda kano aban kundə Bakuli she bə bungina abi-məbura, tsəngŋənia à pələna buno-tsək kusəu a bakusəi ka.

¹⁴ Nə mənəia yi pa bamúri mənana pa kusə mwashat ka, tsəngŋənə abwana mənana kə tària ace Bakuli ka, à lùmsənə kəla mənana Bakuli earkiyice bəa pak ka, málá male pà kàm dāng.

¹⁵ Sə Bangŋo Məfele gbal ka, earəna nə mənəia ka ama anggo sə pa. A tadəmbe ka bang ama:

¹⁶ <<Mənəia ka, nda kùrcau
mənana mə nə pə
sənəa abwana mem anzəm
apwari mənəo ka.
Mətalabangŋo nə nakiyi
mənəia ka.
Mə nə tsək anzongcau mem
a babumia,

sə mə nə giləia abalə
adenyicau malea.>>†

17 Nyare na ama:
<<Acaubikea andə
abealbikea malea ka,
pə mə nə denyi nəia
dəm dāng.>>‡

18 Ace mani ka, bə Bakuli twaləni bwa ban amənia
yì agir ka, à pə nə na ce pə boro nə agir-nkila dəm
ace twalban caubikea dāng.

Bak babum andə nunkiru

19 Ace mani ka, wun amə'eamrəarəu, səm nə
gandə kutio nə məsəkang-kangṇa aba Ban Nggea
Məfele kat, nə nkila mala Yesu.

20 Yi mənba səm bəsa njar məpə yiləmui mənana
kúti nə bá lagir aban ká aba Ban Nggea Məfele kat
ka. Yi bəsa njar ka yi pang nə nggūrəi mənana pə
bə duk gir'nkila ka. 21 Ləmdə ama səm ndanə Pəris
Məgule amur abwana mala Bakuli.

22 Ace mani ka, bə səm sung tū a ban
Bakuli, nə gūli kat arəi, nə babum mwashat,
sə nə adenyicau mənana à langṇənia aba mūr-
haləkya mala caubikea ka. Bə səm sung a
baní nə anggūrəu mənana à langṇənia nə mūr
məboarṇsari ka.

23 Bə səm bwal kàngkàng arə tsəkbaləu ma'səm
mənana səm nggə bangce ka, acemənana Bakuli
mənana pəcau aban səm ngga, à nə gandə gūli arəi
ama kə nggađi kúni dāng.

† 10:16 10:16 Balli gbal aba: Ir 31:33a. ‡ 10:17 10:17 Balli gbal
aba: Ir 31:34b.

24 Bə səm alta anjargula mala loasə rəarə səm aban ká ləmdə earcearəu andə pakki atúró məboarne.

25 Sə bə səm kəa bürəce kpapi ma'səm a banbwáná, kəla mənana abea abwana nda aba bealu mala pə anggo ka dāng. Bə səm nggə bak babuma rə səm, sə bə səm pa rəcandəa arə pe kpəm, kəla mənana ado wu kə sən Pwari nyare yiu mala Mətalabangŋo ndo kə ghashi tū ka.

26 Bə səm ginəe sə səm lidəmba nə pak caubikea kpakpak, anzəm mənana səm sələna rə məsəcau ka, kə be gir'nkila pə kəm mənana ueo dəm à nə pa ace twalban acaubikea ka dāng.

27 Kəgír mənana ueo ka, nda baləkəsəkya arə yiu mala bashi mala Bakuli andə bəsa mə'earke kərkər mənana nə yia twalta abi-məbura ka.

28 Bə ko yana sə par Nggurcau mala Musa ka, à wali wú, sən məsəswatər pə kəm dāng, yí mənana bəa abwana bari ko tərú earəna ama anggo sə gír nı pak ka.

29 Sə mala bwa mənana bəsəki Muna mala Bakuli, parki a bakusəi, sə nyesə ce nkila male bə, kəla gír məfele na raka, bashi male nə biki pa kərkər. Acəmənana mənıa yí nkila ka nda nkila mala kùrcəu mənana panzəi abalə acaubikea male bə duk mala Bakuli ka. Sə dəm ngga bə məno yí bwa ka sanggi Bangŋo Məfele mənana kə yinə bwamuru mala Bakuli amur səm ngga, bashi mənana nə suləo amurı ka, nə biki pa kərkər.

30 Səm sələna ama Bakuli náná ama, <<Mbwe tangnakusəu ka mem na; mə nə mbwekia wia a kúnı.>> Dəm ngga na ama, <<Mətalabangŋo nə

pakki abwana male bashi.>>§

³¹ Nggea gîr bangciu na kèrkér bə bwa kpa a babù Bakuli məyiləmuì.

³² Wu denyi nə anonggio mənana a pwarian wu tita kum tǎlaban a babum wun ngga. Wu tanni kèrkér, sə wu eare tanni mak wun dāng.

³³ Bə pwari ka, à sanggi wun a məsə abwana, à pà wun tanni; sə a bə pwari ka, wu came anzəm abwana mənana à kə pea wia tanni gbal ka.

³⁴ Abwana mənana à túriá aba ndàkurban ngga, wu sən məsəswatər malea. Ko nggearə akume ma'wun mənana à ea arə wun nə rəcandəa ka, wu pak bumpwasəa nə məno, acemənana wu sələna ama wu ndanə kume mana kúti məno ka, sə dəm ngga pà nə mal raka.

³⁵ Ace mani ka, wu kəa turta məsəkang-kangja ma'wun dāng, tangnakusəu məgule na atè.

³⁶ Boaro wu dum nə munyi, ace mənana bə wu lùmsənà kun kàni mala Bakuli ka, wun nə kum gîr mənana na ama nə pak ka.

³⁷ Acemənana, kəla mana Maləmce bang ngga,
<<Bani pà nə sau dāng,

bwa mənana kə yiu ka,
nə yiu,

sə pà nə dəndi yiu dāng.

³⁸ Səama məbealboarna
mem ngga,

nə dukdo pabamuru;

sə bə kə bwa nyar
nə nzəmi ka,

§ 10:30 10:30 Balli gbal aba: Nggur 32:35-36.

bumam pà nè pwasə
arəi dāng.>>*

³⁹ Sə səm ngga, səm pà abalə abwana mənana à kə nyar nè nzəmia aban ká kídíkì ka dāng. Səm nda ka abwana mənana səm ndanə gūliarəu aban ká kum àwá ka.

11

*Amə kanggarang pabamuru
aban Bakuli*

¹ Adyan ngga, gūli arə Bakuli ka, nda makbaləu mbak-kàngkàng ama səm nè kum agir mənana səm tsəkbələ səm arəia ka; nda məsəkəng-kəngja arə gir mənana səm nggə səni raka.

² Nda ace gūliarəu mala abwana mənana a pwarian ngga, sə Bakuli bəwangsəia.

³ Nda acemənana səm earnə Bakuli ka sə kpaka səm ama nə cau male sə banza andə kuli à yì puro, sə dəm ngga ama agir mənana ado səm nggə sənia ka, Bakuli pusəia arə agir mənana à kə sənia raka.

⁴ Habila pà bəmúri a ban Bakuli sə pè Bakuli gir'nkila məboarne mənana kúti mana Kayinu pà ka. Ace pabamuru male sə Bakuli bəwangsəi ama yì ka, mə'cauboarna na, lang yì na məboarne amur aboro male ka. Ko kat andə amani ama Habila wuna ka, kə bangga səm cau più nè pabamuru male.

⁵ Nda ace pabamuru mala Inok sə à twali à um nəi a kùli, ace mənana bə kəa sən lú raka. Kə bwa kumi dāng, acemənana Bakuli twali um nəi atè. Sə kaniama bəà twali ka, à sùrəi nè pwasəbum Bakuli.

* **10:38 10:38** Balli gbal aba: Hab 2:3-4.

⁶ Bə pabamuru pà kàm raka, kəbwa pà nə gandə pwasəbum Bakuli d̄ang, acemənana bwa mana nə yiu a baní ka, she nə ear ama yì ka, ndakam, sə nda mənana kə pa tangnakusə abwana mənana à kə alte ka.

⁷ Pabamuru mala Nuhu aban Bakuli na tsəi sə kpata nunkiru mala Bakuli amur agir mənana à kə yiu a dəmba, gandə sənia raka. Lo nə bangciu mala pagulo aban Bakuli, gballi nggea waru ace amsə amə'bala male. Nə mənía ka, yinə kasə-bashi amur banza, pələa Bakuli é mə'cauboarna na, akban mənana à kə kumi nə pabamuru ka.*

⁸ Pabamuru mala Ibərayim aban Bakuli na tsəi sə okî Bakuli, yì mənana Bakuli tunəi bə purî nzali male, bə o a bə nzali mənana bang ama nə nggá pe wi, bə duk girkuma male ka. Sə nying nzali-lá male aban o, kat andə amani ama súrə ban mənə kákiyi kam ngga raka.

⁹ Nə pabamuru sə wario kya do a nzali mənana Bakuli pe wi cau ace ka, kəla bəri a nzali-nza. Do abalə agumli, anggo gbal sə muni Ishaku, sə mə'kè Yakupu do, yia mənana à duk amə libala atə mala pəcau mə'mwashati ka.

¹⁰ Ibərayim pak mənía yì gir ka, acemənana nda ban kundə nggea-là mana Bakuli nə nggearəi, nda nyoulə pa male sə bə ka; nggea-là mənana kusəba male pà nə dəurə raka.

¹¹ Nə pabamuru sə Saratu kum rəcandəa mala kum muna, kat andə amani ama yì ka, nkombi na sə ena kərkər à mālà bəl muna ka. Ear nə Bakuli ama Bakuli nə lumsə cau male mənana pà ka.

* 11:7 11:7 Balli gbal aba: Tite 6:13-22.

¹² Yî burî Ibərayim ngga, kat andə amani ama è kèrkér, mənana à nè twali ama yî ka, lú na ka, né ban mənía yî bwa mwashat ka sə amə'kau puro. Amə'kè yî làkkì kəla làkkì mala anlero a kùli andə məsəsala a kún nggeamùr, mana à pà nè gandə ballia raka.

¹³ Amənia yî abwana kat ka, à wǔ aba pabamuru malea, yàle à kum agir mənana Bakuli na ama nè pea wía ka dāng. À sənia nə səna kuko, sə à gingsə yiu malea. À bangnji bwāng ama à nda ka abəri andə aməgya-kutio aba banza.

¹⁴ Ləmdəa a banfana ama abwana mənana à kə na ulang amənia yî acau ka, à nda ban alta nzali mənana à nè tunəi ama malea na ka.

¹⁵ Bəa bang ama babumia nda più arə nzali mənana à purî wi ka, bə à kuməna njar mala nyare kam.

¹⁶ Sə yia ka, à nda ban alta nzali məboarne mənana kúti mənə ka, nzali mənana a kùli ka. Nda gîr mənana tsəa sə Bakuli ka, kəsəkya pakki wi, yî mana bəa tunəi ama nda Bakuli malea ka dāng, acemənana giləkina nggea-là acea.

¹⁷ Né pabamuru sə Ibərayim pà boro nə muni Ishaku kəla gir'nkila, a pwari mənə Bakuli kārəki ka. Yî Ibərayim ngga Bakuli angŋa dəmba nani wi ama nè pe wi muna, sə kat andə amani ka eare pà boro nə kə muni mənə mwashat bərbər ka.

¹⁸ Bakuli angŋa dəmba nani wi ama, <<Né ban munio Ishaku, sə awu nə kum amə'kau mò mənana ən po cau ace ka.>>†

† 11:18 11:18 Balli gbal aba: Tite 12:12.

19 Ibərayim səngice a babumi ama, bə Ishaku wù ka, Bakuli nanə rəcandəa mənana nə pè wi yiləmu dəm ngga. Sə mənəia ka à nə twali kəla Ibərayim yi ak muñi Ishaku a bembə.

20 Nə pabamuru sə Ishaku tsəkbu amur Yakupu andə İşəwa ace damba malea.‡

21 Nə pabamuru sə Yakupu, lang málá nə wù ka, tsəki ko yana atə amuna mala Yisəfu ka bə, sə kù ndəó arə gara male peri aban Bakuli.

22 Nə pabamuru sə Yisəfu, lang málá nə wù ka, bang cau mala puro mala amə İsərayila mənana à nə puri bá nzali Masar ka, pələa nea wia ama bəa pwan amui a buia, bə à nə u ka.

23 Nə pabamuru sə lang à bəlna Musa ka, a tárri andə ngge səmbərəi arə azongho tərú. Acemənana à sən muna ka ndanə boarəwa ka, nda tsəa sə bangciu pakkia wia arə nzongcau mala murəm raka.

24 Nə pabamuru sə lang Musa gulna ka, ginəe bəa kəa tunəi ama yì ka, nda muna mala muna-bwama mala Firona§ dāng.

25 Nə eare male sə kutio a tanni atə abwana mala Bakuli, amur mənana nə kum banboarnado aba pəlpəl mala caubikea, mənana banì pà nə sau raka.

26 A baní ka, banginəban ace Kərəsti ka, kúti kume mənana a Masar ka, acemənana tsək məsəi arə tangnakusəi mənana kə yiu ka.

27 Nə pabamuru sə Musa nying nzali Masar, bangciu pakki wi arə bumlulla mala murəm dāng.

‡ 11:20 11:20 Balli aba: Tite 27:4. § 11:24 11:24 Firona: Firona ka nda lulləu mala amurəma mala amə Masar.

Lidəm̄ba aban o, binə pələ məsəi a nzəmi, kəla bwa mənana tsəngnənə məsəi jik arə Bakuli, yi mana à səngiyi raka.

²⁸ Nə pabamuru sə Musa tita Lamsan Yəlîmurû. Pə nzongcau ama bəə watsəki nkila arə aku-nakurəm, ace mənana məturonjar mala lú bə kəa je amuna-dəm̄ba mala amə Isərayila raka.

²⁹ Nə pabamuru sə amə Isərayila kútí nə bə Nggeamûr Nzuno aban ká a nkaring nə gya a nzəm nzali kəla à nda kwar-nza. Sə lang amə Masar bəriki, à pa kəla malea ka, kara mûr ali amúrià a wú mbətəp.

³⁰ Nə pabamuru sə sheran mala nggea-là mala amə Jeriko kángí a nzali, lang amə Isərayila camarə gya aban kàrikì abə nongno tongno-nong-bəri ka.

³¹ Nda ace pabamuru mala mā-gyatarəu man yì Rahap ka, sə à amsəi à wali wú atə amə'là malea mənana à mgbikì Bakuli kiru ka raka. Kum àwá acemənanə ak amə shenzə-nzali mala amə Isərayila nə akban dotarəu.

³² Sə mana dəm mə nə bangnə? Pwari pə nə kərəam dāng yi mənana mə nə na wun cau amur pabamuru mala abwana kəla Gidiyon, andə Barak, andə Samsən, andə Jefta, andə Dauda, andə Samuyila, sə amə'bangnəə mala Bakuli ka.

³³ Nə pabamuru sə amənia yì abwana ka à lî ka anzali-murəm a lwa, à yál abwana abə məsəcau, sə à kum agir mənana Bakuli pəcau acea a bania ka. À girki kun a-im,

³⁴ à limgi rəcandəə mala bəsa, sə à apî lú mala nggeabyau. Rəwukya malea ka pələ rəcandəə. À

duk aburana a kun-munəo sə à pər amə'lwa mala abea nzali dāngdāng.

³⁵ Nə pabamuru sə amaməna ak alú malea à long nə yiləmu.

Abea bəwana ka, à pakkia wia gır mur'mwana acemənana à ginə eare à nə makgır pabamuru malea ace ak bəmuria ka. À tsək bəbumia arə kum yiləmu mənana boaribani anzəm loapi bembə.

³⁶ Abea bəwana ateà ka, à oalia oalban zaləban sə à koea. Abea ka, à oasəia a nsolo sə à ramtea a ndəkurban.

³⁷ À bukki abea à wú. À zanzəki abea a bələu nə byau zanzəki nggun. À wal-lú abea nə ngge-abyau.* Anggu-nzur andə anggu-mbulpəndəa à nda ka agir-nggūrəu malea aban gya arə aban. À duk amə'tər, à paria abata tanni, à pakkia wia məbənə.

³⁸ Banza kārəa bəà abwana man do abaləi dāng. À camarə gāli a bəbondə andə mur ankono, andə do abalə agumi-ba-tali, andə atūli a tətə nzali.

³⁹ Abwana mənəia kat ka, à kum lulləu məboarne ace pabamuru malea, kat andə amani ka, kəbwa kəm ateà kum gır mənana Bakuli pəcau ama nə pea wia ka dāng,

⁴⁰ acemənana Bakuli ka, ndanə gır mənana boaribani ka aba kənə male ace səm. Kənə mala Bakuli ka nda mənana ama, yia ka à pə nə kum lumsəo kəla mənana earkiyice bəà pək ka dāng she bə səm ngga səm nda ateà ka.

* **11:37 11:37** Abea cau bə maləmce mənana à giləia nə bu dīdyal ka à tsək gbal ama: *sə abea ka à kum kārəkiban..*

12

Bakuli kə kwarkir amuna male

¹ Ado ka səm ndya nə bʷabundəa mə lakke kərker mənana à ləmdə ama à gūlì arə Bakuli, à gumbəli səm abaləu, à kə sən səm ngga! Ace mani ka, bə səm sukki agir mənana kat à kə eara səm raka, andə acaubikea mənana à kwan a tabələki səm na raka. Bə səm bangmire nə gandərau, yì mire mənana Bakuli tsəka səmi a dəm səm ngga.

² Bə səm soa məsə səm arə Yesu, yì bʷa mənana kwakita pabamuru ma'səm, sə nda mənana nə yinə lumsəo male ka. Ace bumpwasəa mənana à tsəki wi a dəmbi ka, shakminəi aba tanni mala gbaliban amur nggun-gangndəi, būrəce kəsəkyə mənana nə kum atə ka, sə adyan ngga nda aban do a buno, a ban gulo a bʷ-məli mala buno-murəm mala Bakuli.

³ Wu denyi nə mənəo yì nggea tanni mənana yì kumi a bu amə'caubikea ka, ace mənana rə wun bə kəa wukia rə wun, gandəa wun nə bwaki bu wun ngga dāng.

⁴ Nggearə wara ma'wun arə caubikea ka, malaká ká nə wun aban sukki nkila wun dāng.

⁵ Dəm ngga, balə wun lorəna cau bakbabum mala Bakuli aban wun mənana kə tunə wun ama amuni ka le? Mənana kə na ama:

<<Munem, kəa būrəce

kwarkiru mala

Mətalabangŋo dāng,

sə rəo bə kəa wuki dāng,

mənana bə cio a njar ka.

⁶ Acemənana Mətalabangŋo kə

kwarkir abwana mənana
 kə earcea ka,
 sə kə nunkir koya bwa
 mana kə e ama
 muni na ka.>>*

⁷ Wu dum nə gandərou bə wu kutia aba
 kwarkiru mala Bakuli ka, sə wu sələ ama Bakuli
 na aban na ama wu nda ka amuni. Ya muna na
 de ado tərri kə kwarkiri dāng?

⁸ Bə Bakuli kə kwarkir wun, kəla mənana kə
 pang nə amuna male kat ka, raka, ləmdə ama wu
 nda ka amuna-twalá, wu nda ka amuni dāng.

⁹ Bə səm səni, atár səm mənana a nggūrou ka,
 à kə kwarkir səm, sə səm nggə pea wia gulo
 ace. Palang ado sə pà səm nə bun abata Tár səm
 mənana pusə abangjo ma'səm, ace mənana bə
 səm dumnə yiləmu ka dāng?

¹⁰ Atár səm a banza kə kwarkir səm abalə
 apwari bəti arə njar mənana à səni nda boaria wia
 ka; sə Bakuli ka kə kwarkir səm ace mənana bə
 boara səm ngga. Kə pe ace mənana bə səm duk
 aməfele kəla yi.

¹¹ Koya kwarkiru ado ka pà pəlpəl dāng,
 kə kwanrou. Sə nənzəmə ka, kə pusə bəle
 mala dorəpwala andə bealboarna aban abwana
 mənana à kum kanigir aba kwarkirui ka.

¹² Ace mani ka, wu sárə abu wun mənana à kə
 aulə ka, sə wu candəki ankūnə wun mənana à kə
 bungi ka.†

* **12:6 12:6** Balli gbal aba: Pas 3:11,12. † **12:12 12:12** Balli gbal
 aba: Isha 35:3.

13 <<Wu tsək njar ma'wun bə sáré pərapəra,>>‡
ace mənana agbakəre bəà kəa kpa dāng, bəà kum
sonzəban.

Nunkiru arə binəki Bakuli

14 Wu bəriki wu dukdo rəpwala wunə abwana
andə do məfele; abwana mənana à kə dukdo
məfele raka, à pà nè sən Mətalabangho dāng.

15 Wu parkir wun, kəbwa bə kəa gatti kum
bɔwamuru mala Bakuli dāng. Ce wu eare nlerə
bumkpəmna to abalə wun, mana nè yinə tanni,
sə nè tsək abwana pas bəà pəndəki ka dāng.

16 Wu tsəkir wun, ce à kum kəbwa atə wun nə
bealu kidiki mala nonggi nə rəarəu, ko mənana kə
banggi Bakuli raka kəla Isəwa, mənana mak gulo
bəlban male ace kwar girlina ka.

17 Wu sələnə ama nənzmò ka, yi earce ama
bəà pè wi tsəkbu mala tárri; səama à ginəi wi,
acemənana kum njar mala nggadi gir mənana ak
dəmba pè ka dāng, kat andə amani ama alta mənəia
yi tsəkbu nə mərəm a məsəi ka.

18 Yiu ma'wun a ban Bakuli ka, pà kəla yiu mala
amə Isərayilə a Nkono Saina dāng, yi Nkono Saina
mənana à nə gandə je nə bu sə kə earke nə bəsa
ka. Sə yiu ma'wun gbal ka pa a ban pəndəa, andə
banzuppi, andə gung-mbulo dāng.

19 Sə pa gbal a ban mənana à ok bua mala njawe,
andə gi Bakuli aban nacau, mənana tsəa amə'oe
zəmba ama bə tamsə nacau ka dāng.

‡ 12:13 12:13 Balli gbal aba: Pas 4:26.

²⁰ Acemənana à gandə twal gandəa nə nzong-cau mənana ama, <<Ko bə girkusəu na sə je mənə yì nkono ka, bəà bukki bə wú>>§ ka dāng.

²¹ Məno yì gir à sən ngga, kàrmuria kərkər, gandəa Musa na ama, <<Bangciu ciem rəəm kə bəla.>>*

²² Səama yiu ma'wun ngga, wu yina aban Nkono Siyona, a nggea-là mala Bakuli məyiləmuì, a Urəshalima mənana a kùli, a ban mənana á-pas amur á-pas mala aməturonjar ndakam aban ramba aba banboarnado ka.

²³ Wu yina aban ramba mala amuna-dəmba mala Bakuli, mənana à giləna alulləia a kùli ka. Wu yina aban Bakuli, mə'bashì bwapəndəa kat. Wu yina aban abangjo mala abwana mənana à dukdo bealboarna sə adyan ngga Bakuli ea à kuməna lumsəo ka.

²⁴ Wu yina aban Yesu, yì bwa mənana nda məkutio a nre-rəarəu mala bəsa kùrcəu a nre Bakuli andə abwana male ka. Wu yina aban nkila mənana à watsəki, mənana kə bangcau məboarne kùtì mala nkila mala Habila ka.†‡

²⁵ Wu tsəkir wun, cala wu ginə okî Bakuli mənana kə na wun cau ka dāng. Bə amə Isərayila mənana à ginə okî Musa, lang nunkiria akani a banza ka, à au raka, lang sə səm nə àwá, bə səm

§ **12:20 12:20** Balli gbal aba: Pur 19:12. * **12:21 12:21** Balli gbal aba: Nggur 9:19. † **12:24 12:24** Wu yina aban nkila mənana à watsəki, mənana kə bangcau məboarne kùtì mala nkila mala Habila ka: ko <<Wu yina aban nkila mənana à watsəki, mənana kə bangcau mala twalbani amur mənana nə bua ama bə mbweban nutanni bə suləo, kəla mənana nkila mala Habila bua ka.>> ‡ **12:24 12:24** Balli gbal aba: Tite 4:1-16; Luk 23:34.

pələi Bakuli nzəm səm, mənə ado kə nunkir səm nə kuli ka?

²⁶ Aməno yì pwari mana Bakuli nacau male ka, gì dəkəri banza, sə adyan ngga pana cau male ama, <<Ado dəm ngga, banza nda nəmürəi mə nə dəkəri ka dāng, mə nə dəkəri kùli gbal.>>

²⁷ Mənia yì cau ama <<Ado dəm ngga>> ləmdə ama gır mənana kat Bakuli nə pusəi ka, à nə dəurəki, sə à nə gəshi, ace mənana agir mana à pà nə dəurə raka, à nda à nə ueo ka.

²⁸ Sə acemənana à pana səm domurəm mənana pà nə dəurə raka, bə səm pak yàwá, sə bə səm peri aban Bakuli nə ulang peri mənana gir'a na a baní ka, nə pagulo andə bangciu;

²⁹ acemənana <<Bakuli ma'səm ngga bəsa mətwalta gır na.>>§

13

Məsələata kwarkiru

¹ Wu lidəmba nə ləmdəia rə wun earcearəu kəla amə'eamrəarəu.

² Wu kəa aulə nə ak abəri dāng. Acemənana anggo sə abea abwana mənana à kə ak abəri ka, à kùmô à ak aməturonjar a bala malea, sə à sələ dāng.

³ Wu denyi nə abwana mənana à nda a ndəkurban ngga, kəla wu ndakam atəa, sə abwana mənana à binə məsəia, à kə pakkia wia məbane ka, wu denyi nəia kəla gır nî ka nda rə wun.

⁴ Bə abwana kat gusələ doḃala, sə wu dum nə məsəcau arəarə wun aba doḃala, acemənana

§ 12:29 12:29 Balli gbal aba: Nggur 4:24.

ʔakuli nə pakki amə'nshawari ʔashi andə amə'nonggi nə abwana mana à pa doʔala andəia raka.

⁵ Wu kəa dum nə bealu mala rufi atə boalo ɗang. Agir mənana wu ndanəia ka, ʔəà ɗəmsə wun. Acemənana ʔakuli banghəna ama,
<<Pà mə nə ɗekio ɗang;

pà mə nə nying buam a rəo ɗang.*>>†

⁶ Anggo ka, sə səm nə bang cau nə məsəkang-kangna ama,

<<Mətalabangno nda
gbasha mem;

ʔangciu pà nə
pakkam ɗang.

Mana gir nì na

ʔwa nə gandə pakkam?>>‡

⁷ Wu ɗenyi nə abwana-məgule ma'wun mənana à kania wun cau mala ʔakuli ka. Wu ɗenyi nə agir məboarne mənana à pur aʔa do malea ka, sə wu twalkusə kə paʔamuru malea.

⁸ Yesu Kərəsti kə nggaɗi ɗang; kə mə'mwashati na yilung, andə yalung, sə málá male pà kàm ɗang.

⁹ ʔəa kəa ʔosəki wun nə ambalang abəri kanigir ɗang. Ndanə boaro ʔə rəcandəa mala ʔabum wun yiu nə ban ʔwamuru mala ʔakuli, ʔə kəa yiu nə ban kpata anzongcau mala liki agirlina ɗang; abwana mənana à kə kpata amənia yi anzongcau ka, à kə kum kəgìr abaləi ɗang.

* **13:5 13:5** *pà mə nə nying buam a rəo ɗang* ko <<pà mə nə pələò nzəmam ɗang.>> † **13:5 13:5** Balli gbal aʔa: Nggur 31:6. ‡ **13:6 13:6** Balli gbal aʔa: Ang 118:6-7.

¹⁰ Səm ndanə gir'nkila amur gyangŋan, mənana apəris mana à pakkiyi túró aba Taragula kani a banza ka, à earia wia bəà li kàm raka.

¹¹ Aba pàkkiagir abata kùrcau mə'e ka, Pəris Məgule nə yinə nkila mala agirkusəu aba Ban Nggea Məfele, mənana à nə pànà boro nəi kəla gir'nkila ace twalban caubikea ka, sə nyamia ka à nə nggá pisəi anzəm là-gumli.

¹² Kəla mənə gbal ka Yesu tanni anzəm nggea-là, ace mənana bə tər abwana male ace Bakuli nə nkile.

¹³ Ace mani ka, bə səm puro a baní anzəm là-gumli, ace mənana bə səm kya twal mənə yì gir kəsəkya mənana yiu amurí ka.

¹⁴ Aba mənə yì banza ka, səm pànə nggea-là mənana pà nə mal raka dāng, səm nda ban kundə nggea-là mənana kə yiu ka.

¹⁵ Bə səm lidəmba nə pē Bakuli boro mala bəwangsəkiban nəban Yesu, nə acau mənana à nə ləmdə bəwāng ama səm nda ka amale ka.

¹⁶ Bə balə wun bə kəa lórə ce pak məboarne, andə gau gír mənana wu ndanəi ka wunə abwana dāng, acemənana nə ulang amənə yì aboro sə bum Bakuli kə pwəsəo.

¹⁷ Wu oki abwana mənana amúr wun ngga, wu pà bamur rə wun a bətea. Acemənana à nda ka amə'yál wun, sə à nda ka abwana mənana Bakuli nə nggá dia amur mənə yì túró pea wia ka. Ace mani ka, wu cia bəà pak túrə nə bumpwasəa, pà aba bumkidikea dāng. Bə ana raka, pà nə boara wun dāng.

¹⁸ Wu pak hiwi ace səm. A babum səm ngga səm sələ ama gır mənana səm pakki ka, nda pepè, sə səm nggə earce dukdo pak məboarne a koya pwari.

¹⁹ Ən nggə pà zəmba mem aban wun nə buakiarəu məcandəe ama wu pak hiwi bə Bakuli tsəa mə nyar dəm tū a ban wun.

²⁰⁻²¹ Bə Bakuli mala dorəpwala, mənana loasə Mətala səm Yesu, a bembə ka, pà wun koya gır məboarne mənana boaro bə wu pang nəi ace pak kani male ka. Bə pak turo male əbalə wun, nə rəcandəa mala Yesu Kərəsti, ace pwasə bumi. Yesu ka nda nggea yalgır məgule mala anzur, mənana nə nkile sə Bakuli tita kùrcəu male mənana pè nə əbwana male ka, yì kùrcəu mana pà nə mal raka. Gulo kat ka male na mənana málá male pà kəm raka. Bə do anggo.

²² Ən nggə zəmba wun, wun amə'eamrəarəu, wu tsək balə wun arə mənəia yì gbələm cau bəkbabum ən giləa wun ngga.

²³ Ən nggə earce wu sələ əma à pusəna mə'eam səm Timoti a ndəkurban. Bə yina tū ka, səm nə ká sənəi aban wun.

²⁴ Wu makki əbwana-məgule mə'wun kun, andə acili əbwana mala Bakuli kat. Aməkwađi mənana amə Italiya na ka à kə makka wun kun.

²⁵ Bwamuru mala Bakuli bə do atə wun kat.

Mbula-Bwazza
Portions of the Holy Bible in the Mbula-Bwazza
language of Nigeria

copyright © 2022 The Seed Company

Language: Mbula (Mbula-Bwazza)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2025 from source files dated 12 Jul 2025

dc693218-7e0b-5547-ab57-2e0275b90e93